

COVID 19: LỜI KÊU GỌI KHẨN CẤP NHẪM BẢO VỆ CON NGƯỜI VÀ THIÊN NHIÊN

CÁC KẾT QUẢ CHÍNH

BẢN TÓM TẮT

Các bệnh lây truyền từ động vật mới nổi gần đây xuất hiện ngày càng nhiều, nguyên nhân bởi mối liên kết giữa con người và tự nhiên bị phá vỡ.

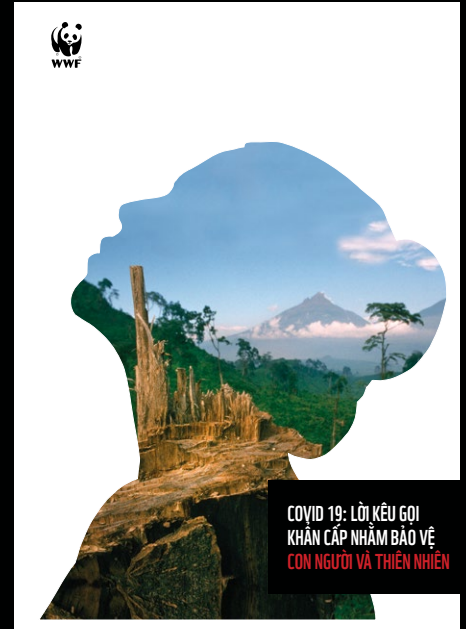
Trong những thập kỷ gần đây, con người liên tục xâm lấn thiên nhiên khiến cho mức độ tiếp xúc giữa con người, vật nuôi và động vật hoang dã ngày càng gia tăng. Do đó, tần suất và số lượng các bệnh lây truyền từ động vật sang người mới được phát hiện đã tăng mạnh trong thế kỷ qua. Mỗi năm, có khoảng ba đến bốn bệnh lây truyền mới từ động vật sang người được phát hiện. Những căn bệnh mới này là mối đe dọa nghiêm trọng đối với sức khỏe con người, gây ra các đại dịch chết người như HIV/AIDS, Hội chứng Hô hấp Cấp tính nặng (SARS) và gần đây nhất là COVID-19.

Sự xuất hiện ngày càng nhiều loại bệnh bắt nguồn từ động vật liên quan tới hai rủi ro môi trường phổ biến nhất:

- **Hệ thống sản xuất thực phẩm không bền vững, việc chuyển đổi đất đai cho nông nghiệp ở quy mô lớn làm gia tăng mức độ tiếp xúc giữa động vật hoang dã, động vật nuôi và con người.** Việc chuyển đổi đất đai đang phá hủy và phân mảnh rừng và các sinh cảnh sống tự nhiên khác trên khắp thế giới, dẫn đến các mức độ tiếp xúc nhiều hơn giữa động vật hoang dã, vật nuôi và con người. Vấn đề này càng trở nên trầm trọng hơn bởi những thách thức về lương thực cho dân số ngày càng tăng và những thay đổi trong chế độ ăn uống.
- **Tiêu chuẩn an toàn thực phẩm thấp, bao gồm việc cho phép buôn bán và tiêu thụ các loài động vật hoang dã có nguy cơ lây truyền bệnh cao, đang gia tăng sự tiếp xúc của con người với mầm bệnh từ động vật.** Trên toàn cầu, nhu cầu thịt thú rừng ngày càng tăng cao. Hoặc là làm đồ ăn đặc sản/bổ dưỡng hoặc là nguồn thức ăn thiết yếu, do đó, đẩy mạnh cầu và cung thị trường làm người bán và người mua nhiều lên, tăng nguy cơ nhiễm bệnh từ việc tiếp xúc với động vật trong các khâu tìm nguồn cung ứng, xử lý và sơ chế.

Nguy cơ về một loại bệnh truyền nhiễm từ động vật trong tương lai cao hơn bao giờ hết, với khả năng tàn phá sức khỏe, nền kinh tế và an ninh toàn cầu. Cuộc khủng hoảng COVID-19 là một minh chứng cho mức độ tàn phá của một đại dịch toàn cầu. Từ tháng 12 năm 2019 đến tháng 5 năm 2020, hơn 370.000 người đã chết vì các nguyên nhân liên quan đến COVID-19 tại hơn 200 quốc gia, con số này gấp ba lần số người thiệt mạng do xung đột vũ trang và khủng bố mỗi năm. Thiệt hại kinh tế ước tính vào khoảng 2.4 đến 8.8 nghìn tỷ đô la Mỹ từ sản lượng bị mất, gần gấp ba lần GDP của Anh. Gần một nửa lực lượng lao động của thế giới có nguy cơ mất công ăn việc làm, cùng các tác động kinh tế và xã hội gây ảnh hưởng nghiêm trọng hơn đến các nhóm dễ bị tổn thương, bao gồm cả phụ nữ và cộng đồng người bản địa. Những thay đổi mạnh mẽ do ảnh hưởng từ COVID-19 cũng đang đe dọa an ninh lương thực toàn cầu, với nguy cơ số người chịu đói khẩn cấp có thể tăng từ 135 triệu lên 265 triệu vào cuối năm 2020. Hơn nữa, COVID-19 có thể ảnh hưởng đến sự ổn định toàn cầu, với căng thẳng leo thang tại các khu vực bất ổn và cạnh tranh địa chính trị giữa các quốc gia được dự đoán sẽ ngày càng tệ hơn. Ngoài những mất mát tàn khốc này, những yếu tố gia tăng nguy cơ bùng phát đại dịch cũng đang làm trầm trọng thêm tình trạng khẩn cấp toàn cầu về mất môi trường tự nhiên và biến đổi khí hậu, gây nguy hiểm cho sức khỏe của các thế hệ hiện tại và tương lai.

Cuộc khủng hoảng COVID-19 cho thấy những thay đổi mang tính hệ thống phải được thực hiện để giải quyết các nguyên nhân môi trường gây ra đại dịch. Cho đến nay, các nỗ lực để tăng tính bền vững của hệ thống thực phẩm thông qua việc ngăn chặn nạn phá rừng và chuyển đổi đất đai, cũng như để giải quyết việc mua bán và tiêu thụ động vật hoang dã có nguy cơ cao đã đạt được một số tiến bộ. Tuy nhiên, nhiều doanh nghiệp đã không thực hiện được cam kết của họ và một số chính phủ đã không đưa ra chính sách hoặc không thi hành

theo luật pháp. Đại dịch đã chỉ ra rằng dù giải quyết các vấn đề môi trường hay khủng hoảng y tế, các giải pháp phải thừa nhận sự phụ thuộc sâu sắc vào nhau của các hệ thống. Cuộc khủng hoảng đã chứng minh sức mạnh của các phản ứng toàn cầu trong việc thúc đẩy những thay đổi mang tính hệ thống, cùng những thay đổi chưa từng có trong cách ứng xử của nhân loại - từ việc tôn trọng thực hiện giãn cách xã hội, tại một số quốc gia, đến việc hàng trăm ngàn người tình nguyện hỗ trợ ứng phó khủng hoảng. Cuối cùng là, một cơ hội chưa từng có đã xuất hiện để cùng nhau giải quyết những áp lực đang đặt lên môi trường.

Bây giờ chính là thời khắc để chúng ta cùng thay đổi để bảo vệ các hệ sinh thái tự nhiên nhằm giảm nguy cơ bùng phát các đại dịch trong tương lai và xây dựng xã hội theo hướng tích cực, trung hoà khí thải các-bon, bền vững và công bằng.

Các hành động cần thực hiện để ngăn chặn một khủng hoảng tiếp theo gồm:

- Các chính phủ cam kết ủng hộ một Bản Thỏa thuận mới về Thiên nhiên và Con người trong đó đặt mục tiêu ngăn chặn và đảo chiều sự mất đa dạng sinh học, phục hồi thiên nhiên vào năm 2030 vì lợi ích của tất cả nhân loại và hành tinh này.
- Chấm dứt nạn buôn bán và tiêu thụ bất hợp pháp và không kiểm soát các loài động vật hoang dã có nguy cơ truyền bệnh cao, đồng thời thực thi các biện pháp vệ sinh và an toàn ở các chợ và nhà hàng.
- Ngăn chặn việc chuyển đổi đất đai, phá và phân mảnh rừng thuộc các hệ sinh thái tự nhiên, trong khi đó vẫn đảm bảo sản xuất thực phẩm bền vững cho dân số ngày càng tăng trên toàn cầu.
- Xây dựng mối quan hệ mới giữa con người và tự nhiên thông qua sự phục hồi kinh tế bền vững và cân bằng.

HÌNH 3: TÁC NHÂN CHÍNH CỦA CÁC BỆNH LÂY TRUYỀN TỪ ĐỘNG VẬT SANG NGƯỜI MỚI NỔI

WWF KÊU GỌI HÀNH ĐỘNG TOÀN CẦU NHẪM GIẢM NGUY CƠ BÙNG PHÁT CÁC ĐẠI DỊCH TRONG TƯƠNG LAI VÀ HÀN GẮN MỐI QUAN HỆ RẠY VỠ VỚI THIÊN NHIÊN

LỜI KÊU GỌI HÀNH ĐỘNG TOÀN CẦU

Chúng ta đã phải trả giá về mối quan hệ rạn vỡ với thiên nhiên. Cái giá phải trả này đang dần lộ rõ theo những cách khủng khiếp trong đại dịch COVID-19 hôm nay: từ sự mất mát khổng lồ về sinh mạng và nỗi thống khổ không kể xiết của các gia đình đến cú sốc kinh tế toàn cầu đang phá hủy công ăn việc làm và kế mưu sinh. Khủng hoảng càng kéo dài, mối đe dọa đối với hòa bình, an ninh và ổn định toàn cầu ngày càng nghiêm trọng. Tuy nhiên, ngay giữa tấn thảm kịch này lại có một cơ hội thực sự để hàn gắn mối quan hệ của chúng ta với thiên nhiên và giảm thiểu nguy cơ xảy ra các đại dịch trong tương lai.

Các bệnh lây truyền từ động vật sang người đang xuất hiện ở mức độ đáng báo động. Cuộc khủng hoảng y tế COVID-19 khẳng định lại mối liên kết giữa con người và tự nhiên, và tác động tiêu cực của chúng ta đến thế giới tự nhiên sẽ làm tăng nguy cơ xảy ra các đại dịch trong tương lai như thế nào. Khi động vật hoang dã có nguy cơ truyền bệnh cao tiếp tục bị khai thác và thế giới tự nhiên vẫn còn bị xâm lấn, nguy cơ sẽ ngày càng tăng. Trong thế giới không ngừng toàn cầu hóa của chúng ta, một căn bệnh mới trở thành đại dịch toàn cầu có xác

suất cao hơn bao giờ hết, gây hậu quả nghiêm trọng cho sức khỏe, nền kinh tế và hệ sinh thái của chúng ta.

Đây là thời điểm then chốt để xây dựng một tương lai an toàn hơn cho nhân loại và hành tinh. COVID-19: Lời Kêu gọi Khẩn cấp nhằm Bảo vệ Con người và Thiên nhiên cho thấy các nguyên nhân chính làm phát sinh các bệnh lây truyền từ động vật sang người là thay đổi mục đích sử dụng đất, mở rộng và thâm canh sản xuất nông nghiệp, chăn nuôi động vật và tiêu thụ động vật hoang dã có nguy cơ cao. WWF kêu gọi các chính phủ, doanh nghiệp và cá nhân chung tay giải quyết những tác nhân chính này và từ đó tạo ra một thế giới lành mạnh hơn cho nhân loại và hành tinh của chúng ta.

Mặc dù chúng ta không thể luôn dự đoán trước và ngăn ngừa được các bệnh này, chúng ta có thể hành động để hàn gắn mối quan hệ của chúng ta với thiên nhiên và giảm nguy cơ bùng phát các đại dịch trong tương lai.

LỜI KÊU GỌI CỦA WWF GỬI ĐẾN CÁC CHÍNH PHỦ:

- Ngừng buôn bán các loài động vật hoang dã có nguy cơ cao và tăng cường thực thi pháp luật để chống lại việc buôn bán động vật hoang dã bất hợp pháp.
- Xây dựng và thực thi pháp luật và thực hiện các chính sách để loại bỏ nạn phá rừng và chặt đứt chuỗi cung ứng bất hợp pháp.
- Cam kết và cung cấp nguồn lực tài chính đầy đủ cho việc thực hiện chương trình Đa dạng Sinh học Toàn cầu sau năm 2020 đầy tham vọng.
- Cam kết tham gia vào bản Thỏa thuận mới về Thiên nhiên và Con người, đặt thiên nhiên lên con đường phục hồi vì lợi ích của nhân loại và hành tinh, với ba mục tiêu:
 - Bảo vệ và phục hồi các môi trường sống
 - Bảo vệ sự đa dạng của sự sống
 - Giảm một nửa tác động từ việc sản xuất và tiêu thụ.
- Kết hợp phương thức tiếp cận Một Sức khỏe - liên kết sức khỏe của con người, động vật và môi trường sống chung của cả ba - trong quá trình ra quyết định về động vật hoang dã và thay đổi mục đích sử dụng đất.
- Thiết kế các gói phục hồi kinh tế sau COVID-19 đảm bảo một sự chuyển đổi xanh, đúng hướng và tạo điều kiện tăng cường đầu tư vào các mô hình kinh doanh bền vững và có khả năng tự phục hồi.

- Hỗ trợ các cộng đồng dễ bị tổn thương nhằm bảo vệ an ninh lương thực và mưu sinh của họ theo những cách bền vững và tự phục hồi, bao gồm cả việc công nhận quyền sử dụng đất và nguồn nước của người dân bản địa.

LỜI KÊU GỌI CỦA WWF GỬI ĐẾN TẤT CẢ DOANH NGHIỆP VÀ CÁC NGÀNH CÔNG NGHIỆP:

- Thực hiện và tăng cường tất cả biện pháp môi trường một cách tự nguyện trong và sau khủng hoảng.
- Thực hiện hành động xác đáng nhằm giảm tác động đến môi trường của chuỗi cung ứng lương thực, thực phẩm, bao gồm thúc đẩy sản xuất bền vững, đảm bảo truy xuất nguồn gốc hàng hóa của nhà cung cấp và khuyến khích người tiêu dùng lựa chọn chế độ ăn uống hợp lý.
- Hỗ trợ các chính sách và pháp luật để đảm bảo rằng việc sản xuất và tiêu thụ hàng hóa nông nghiệp không dẫn đến việc phá rừng và đảo lộn hệ sinh thái tự nhiên.
- Kết hợp phương thức tiếp cận Một Sức khỏe trong tất cả các quyết định tài chính và kinh doanh, đặc biệt đối với các rủi ro đe dọa sức khỏe toàn cầu.
- Phát triển và thực hiện các cơ chế và giải pháp tài chính sáng tạo có tác động tích cực về môi trường và xã hội.

LỜI KÊU GỌI CỦA WWF ĐẾN CÁC TỔ CHỨC XÃ HỘI DÂN SỰ:

- Hỗ trợ các cộng đồng dễ bị tổn thương trực tiếp bởi cuộc khủng hoảng và các yếu tố môi trường, đảm bảo rằng họ được hỗ trợ đầy đủ trong các nỗ lực phục hồi.
- Hợp tác với chính phủ và các ngành công nghiệp để xây dựng các giải pháp bền vững nhằm giảm khai thác động vật hoang dã bất hợp pháp và có nguy cơ lây nhiễm bệnh cao và chuyển đổi các hệ thống thực phẩm.
- Tăng trách nhiệm giải trình của các tổ chức quốc tế, chính phủ và các ngành công nghiệp không thực hiện hành động đúng đắn trong cuộc khủng hoảng.

LỜI KÊU GỌI CỦA WWF GỬI ĐẾN CỘNG ĐỒNG:

- Tham gia cùng các đại diện chính phủ để tham gia vào Thỏa thuận mới về Thiên nhiên và Con người, hành động để bảo vệ các hệ sinh thái tự nhiên và tăng cường các cam kết về tự nhiên và khí hậu.
- Kêu gọi các ngành công nghiệp giảm tác động tiêu cực của ngành đối với xã hội và môi trường.
- Thay đổi thói quen ăn uống và tiêu dùng để đưa ra lựa chọn bền vững hơn.

Nuôi dưỡng thế giới tự nhiên vì lợi ích của cả con người và muôn loài.

together possible™

vietnam.panda.org

© 2020

Giấy tái chế 100%

© Biểu tượng Panda năm 1986 của Tổ chức Quốc tế về Bảo tồn Thiên nhiên - WWF (Tên cũ là Quỹ Động vật Hoang dã Thế giới)

® "WWF" là thương hiệu đã được đăng ký của WWF. WWF, Rue Mauverney 28, 1196 Gland, Thụy Sĩ. Tel. +41 22 364 9111; Fax +41 22 364 0332.

Để biết thêm thông tin chi tiết, vui lòng truy cập vietnam.panda.org